

Іван ІЛЬЄНКО

**У ЖОРНАХ
РЕПРЕСІЙ**

Іван ІЛЬЄНКО

У ЖОРНАХ РЕПРЕСІЙ

ОПОВІДІ
ПРО УКРАЇНСЬКИХ
ПИСЬМЕННИКІВ

(ЗА АРХІВАМИ ДПУ-НКВС)

Художнє оформлення
ЯКОВА ЯКОВЕНКА

Фоторепродукції
ІГОРЯ ЯІЦЬКОГО

КИЇВ «ВЕСЕЛКА» 1995

ББК 83.34УКР6
І—45

Жорна більшовицьких репресій перемололи і знівечили мільйони людських життів. З особливою нещадністю тоталітарна система нищила і гнітила духовну еліту нації.

На матеріалах слідчо-судових справ колишніх каральних органів ДПУ-НКВС-НКДБ, що зберігаються в архівах Служби безпеки України, автор простежує трагічні долі академіка Агатангела Кримського, поетів Миколи Вороного та його сина Марка, неокласиків Миколи Зерова, Михайла Драй-Хмари, Павла Филиповича; розповідає про арешт органами ДМУ Максима Рильського, табірні поневіряння Остапа Вишні, Бориса Антоненка-Давидовича, Зінаїди Тулуб, Івана Іванова. Мовиться у книзі й про переслідування за любов до України Олександра Довженка, Володимира Сосюри, Юрія Яновського.

Останній розділ присвячено воскресінню із забуття творців українського відродження, що увійшло в історію під назвою розстріляного.

Видання адресується всім, кому не байдужі трагічні сторінки нашої історії.

Передмова академіка НАН України
Миколи Жулинського

Рецензент кандидат філологічних наук
С. А. Гальченко

Редактори
Л. М. Вороновим, О. П. Ємченко

© Іван Ільєнко, 1995

© Микола Жулинський,
передмова, 1995

© Яків Яковенко, художнє
оформлення, 1995

© Ігор Яіцький,
фоторепродукції, 1995

I 4802050000—083 БЗ—7—27.93
206—95

ISBN 5-301-01651-2

*Видавництво «Веселка»
щиро дякує добродійникам
з української громади в Чикаго
панам Мирославі і Ромі Туринським,
папам Зені і Осипові Литвинишиним,
Мирославі Іванців, Пилипові
і Володимирі Демусам, Наталії Іванів,
Семенові Скороходу, Лесі Коломиць
і Анатолієві Коломийцю,
Петрові Вигінному, Зіновії Маринець,
Софії Вусович за сприяння
у виданні цієї книжки —
нашої негасимої національної пам'яті
про цвіт української інтелігенції,
яку нищили жорна сталінських
репресій.*

In the Grip of Repressions.

The millstone of Bolshevik repressions had ground and crippled millions of human lives. The totalitarian system had destroyed and oppressed with especial cruelty the elite of the Ukrainian nation. The book tells about tragic fates of some Ukrainian writers who were exposed to oppressions and tortures during Stalin times.

З М І С Т

<i>Жулинський Микола</i> . Вінчає їх пам'ять державний народ	3
РОЗСТРІЛЯНЕ ВІДРОДЖЕННЯ	14
ЛАШТУЮЧИСЬ В ДАЛЕКИЙ ШЛЯХ Максим Рильський у слідчих справах ДПУ-НКВС	60
О ГРОНО П'ЯТИРНЕ НЕЗДОЛАНИХ СПІВЦІВ Неокласики перед неправедним судом.....	126
ПІВНІЧНІ ЕТАПИ ВЕЛИКОГО СМІХОТВОРЦЯ Остап Вишня в лабіринтах ГУЛАГу	172
ЇХАТИ НА ПІВНІЧ МОЖЕ... Колимська одіссея Івана Іванова	210
О БОЖЕ! ЗА ВІЩО? Судний день Миколи Вороного	236
З ПОРОГА СМЕРТІ Зінаїда Тулуб у тенетах ежовсько-беріївських людоловів	264
НАС ВЕЗУТЬ ДО ПІВНІЧНОЇ КАФИ... «Сибірські новели» Бориса Антоненка-Давидовича	292
ХВАТАЛЬНА ЕВАКУАЦІЯ Посидинок академіка Агатангела Кримського	316
МОЄ СЕРЦЕ НЕ ВИТРИМАЛО ТЯГАРЯ НЕПРАВДИ І ЗЛА Гнів вождя і підтяті крила Олександра Довженка	342
ЗА СЦЕНАРИСМ КАГАНОВИЧА З хроніки погрому 1947 року	380
ЛЮБІТЬ УКРАЇНУ Заповіт Володимира Сосюри	412
ТОЖ РЕВНО ПОМОЛІМОСЯ ЗА ВСІХ Післяслово	438

Науково-популярне видання
Ільєнко Іван Олександрович
У ЖОРНАХ РЕПРЕСІЙ

ОПОВІДІ

про українських письменників
(за архівами ДПУ — НКВС)

Художнє оформлення
Яковска Якова Марковича
Фоторепродукції
Яїцького Ігоря Михайловича
Передмова

Жулинського Миколи Григоровича
Керівник творчого об'єднання «Відродження»
В. А. Марсюк

Художній редактор А. О. Ливень
Технічні редактори К. П. Дворська, С. І. Павлюк
Коректори Л. К. Скрипченко, Т. І. Дем'яненко

Підписано до друку з оригінал-макета 20.02.95.
Формат 70x100/32. Папір офсетний № 1. Гарнітура таймс.
Друк офсетний. Умовн. друк. арк. 18,06. Умовн. фарб-відб. 18,06.
Обл.-вид. арк. 18,23. Зам.

Видавництво дитячої літератури «Веселка»,
254655, Київ, МСП, Мельникова, 63.

Зам. 3578. Тираж 6000
ЗАТ «Рівненська друкарня», м. Рівне, Київська, 10.

Ільєнко І. О.

І—45 У жорнах репресій: Оповіді про укр. письменників (за архівами ДПУ—НКВС) / [Передм. М. Г. Жулинського]; Худож. оформл. Я. М. Яковенка; Фоторепрод. І. М. Яїцького. — К.: Веселка. 1995. — 447 с.: іл. — ISBN 5-301-01651-2

Оповіді про репресованих письменників.

І 4802050000-083 БЗ —7—27.93. ББК 83.34УКР6+63.3(4УКР)6—4
206—95